

Bescherming zoetwatervissen

Dr. ir. H.V. Winter, Ir. O.A. van Keeken & Dr. H. Heessen

Rapport C148/10

IMARES Wageningen UR

(IMARES - institute for Marine Resources & Ecosystem Studies)

Opdrachtgever:

Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie
Directie Agroketens & Visserij
Postbus 20401
2500 EK 's Gravenhage

B0-11-008

Publicatiedatum:

24 november 2010

IMARES is:

- een onafhankelijk, objectief en gezaghebbend instituut dat kennis levert die noodzakelijk is voor integrale duurzame bescherming, exploitatie en ruimtelijk gebruik van de zee en kustzones;
- een instituut dat de benodigde kennis levert voor een geïntegreerde duurzame bescherming, exploitatie en ruimtelijk gebruik van zee en kustzones;
- een belangrijke, proactieve speler in nationale en internationale mariene onderzoeksnetwerken (zoals ICES en EFARO).

© 2010 IMARES Wageningen UR

IMARES is onderdeel van Stichting DLO,
geregistreerd in het Handelsregister
nr. 09098104,
IMARES BTW nr. NL 8113.83.696.B16

De Directie van IMARES is niet aansprakelijk voor gevolgschade, noch voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van IMARES; opdrachtgever vrijwaart IMARES van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag weergegeven en/of gepubliceerd worden, gefotokopieerd of op enige andere manier gebruikt worden zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

A_4_3_1-V10.0

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Kennisvraag	5
3.	Methoden	6
3.1.	Methodiek	6
3.2.	Wetgeving	6
3.2.1.	Vogel- en habitatrichtlijn (VHR).....	6
3.2.2.	Natuurbeschermingswet (NB-wet).....	7
3.2.3.	Flora- en faunawet (F&F-wet)	7
3.2.4.	Visserijwet	8
3.2.5.	Rode lijst	8
3.2.6.	OSPAR 8	
3.2.7.	IUCN 8	
3.3.	Voorstellen tot wijziging van wettelijke status vanuit de visserijsector	8
3.3.1.	Door Sportvisserij Nederland voorgestelde wijzigingen	8
3.3.2.	Door beroepsvisserij voorgestelde wijzigingen	9
4.	Status overzicht en bespreking per soort	10
4.1	Deelvragen 1 & 2: huidige wettelijke bescherming en toestand & trend	10
4.3	Deelvraag 3: behoefte wettelijke bescherming	10
4.4	Deelvraag 3: bespreking voor de geselecteerde discussiesoorten	10
4.5	Deelvraag 3: bespreking voor exotische vissoorten	13
5.	Kwaliteitsborging	14
	Referenties.....	15
	Verantwoording	16

Samenvatting

Met het oog op een actualisatie van de lijst van vissoorten waarop de Visserijwet van toepassing is, wordt in deze rapportage in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (inmiddels Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) een overzicht gegeven van de huidige bescherming van zoetwatervissen, inclusief de soorten die tussen zoet en zout water trekken, door wetgeving en aangegeven of er aanleidingen zijn om de wettelijke bescherming van sommige soorten aan te passen. Vissoorten worden beschermd via de Visserijwet of via de Flora en Fauna Wet. Daarnaast zijn er nog enkele EU-richtlijnen van belang. Om te beoordelen of een vissoort voldoende is beschermd is voor elke vissoort weergegeven welke wettelijke beschermingen deze geniet, waarbij ook de Natuurbeschermingswet in ogenschouw is genomen, en of de status van de huidige populatie(s) of ontwikkelingen in populaties aanleiding geven tot een heroverweging van de wettelijke bescherming per vissoort. Deze helpdesk rapportage is een inventarisatie met expert judgement, en niet gebaseerd op uitputtende analyses van populatietrends en knelpunten in de ontwikkeling van populaties per vissoort.

Voor elk van de zoetwater- en trekvissoorten is in tabellen weergegeven wat de huidige wettelijke bescherming, zowel in Nederland als binnen de EU, of de soort inheems is of exoot en wat het huidige voorkomen, talrijkheid en ontwikkelingen per soort zijn. Op basis van deze overzichten is aangegeven voor elke soort, zowel inheemse als exotische soorten, of een verandering in de wettelijke bescherming kan worden overwogen.

1. Inleiding

In 2009 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de Tweede kamer toegezegd dat de lijst van vissoorten waarop de Visserijwet van toepassing is, in 2010 zal worden geactualiseerd. Vissoorten worden wettelijk beschermd, hetzij via de Visserijwet, danwel via de Flora en Fauna Wet. Om te beoordelen of een vissoort voldoende is beschermd is voor elke vissoort weergegeven welke wettelijke beschermingen deze geniet, waarbij ook de Natuurbeschermingswet in ogenschouw is genomen, en of de status van de huidige populatie(s) of ontwikkelingen in populaties aanleiding geven tot een heroverweging van de wettelijke bescherming per vissoort. Hierbij kan gedacht worden aan vissoorten die vallen onder de visserijwet en geen extra beschermende maatregelen genieten onder de regeling 'Minimummaten gesloten tijden' maar waarbij de populatie onder druk staat of (inter) nationale beleidsdoelen niet gehaald worden in de huidige situatie. Daarnaast kan gedacht worden aan soorten die vallen onder de Flora en Fauna wet, maar die even goed onder de visserijwet en de regeling 'Minimummaten en gesloten tijden' kunnen vallen.

Deze rapportage behandelt alle zoetwatervissoorten van Nederland, inclusief de riviertrekvissen die tussen zoet en zout water migreren. Deze helpdesk rapportage is een inventarisatie met expert judgement, en niet gebaseerd op uitputtende analyses van populatietrends en knelpunten in de ontwikkeling van populaties per vissoort.

2. Kennisvraag

Welke in Nederland voorkomende zoetwatervissoorten behoeven welke (wettelijke) bescherming op basis van de huidige kennis en inzichten van de populatie ontwikkelingen van de verschillende soorten?

De kennisvraag wordt opgesplitst in de volgende drie deelvragen:

- 1) Hoe is de huidige wettelijke bescherming voor elk van de soorten?
- 2) Hoe is de huidige toestand van de vissen in Nederland over de hele linie? En welke trend(s) horen daarbij?

Deze stap vergt voor de meeste vissoorten een inventarisatie van beschikbare monitoringsgegevens die gefragmenteerd bij verschillende instanties aanwezig is. Hierbij wordt een inschatting gemaakt van (zeer globale) huidige populatieomvang en trends. Middels een trapsgewijze aanpak wordt een onderverdeling/prioritering gemaakt naar de diverse soorten waarbij het ene deel soorten zeer globaal behandeld wordt en op het andere deel dieper ingegaan wordt. Hiermee wordt een lijst van soorten gecreëerd die, op basis van de huidige toestand en/of trend of als interessante soort aangewezen door LNV, als uitgangspunt wordt genomen voor de beantwoording van deelvraag 3.

- 3) Welke soorten hebben behoefte aan wettelijke bescherming, kijkend naar de huidige ecologische parameters en welke bescherming is hiervoor het meest effectief en waarom?

Met het beantwoorden van vraag 3 wordt een overzicht van alle zoetwatervissoorten in Nederland gecreëerd welke met de huidige wettelijke bescherming (deelvraag 1) kan worden vergeleken. Op basis van deze vergelijking wordt duidelijkheid gegeven aan mogelijke discrepantie tussen bestaande en (ecologisch) wenselijke wettelijke bescherming van de behandelde vissoorten.

Het beantwoorden van vraag 3 vereist inzicht in wat de impact is van de verschillende wettelijke beschermingen en om in te schatten in hoeverre het goed blijft gaan met een soort als de wettelijke bescherming verminderd wordt. Dit vereist inzicht in de effectiviteit van de wettelijke bescherming ten opzichte van problemen die populaties ondervinden. Andersom is het voor soorten waarmee het slecht gaat de vraag in hoeverre de wettelijke beschermingen effectief zijn. Hierover zijn echter voor weinig vissoorten wetenschappelijke onderzoeksgegevens beschikbaar. Dit houdt in dat de beantwoording voor een belangrijk deel gemaakt is op basis van 'expert-judgment'.

3. Methoden

3.1. Methodiek

Per vissoort wordt aangegeven hoe talrijk deze voorkomt in de Nederlandse wateren, onderverdeeld in verschillende categorieën van talrijkheid (huidige toestand). Daarnaast wordt aangegeven wat de trend en ontwikkeling in populatieomvang is voor elk van de vissoorten. Wanneer hierover weinig bekend is, wordt dit als onbekend aangegeven.

Toestand wordt aangegeven als aanwezigheid en voorkomen in Nederlandse wateren.

Aanwezigheid wordt weergegeven met:

- Zeer algemeen
- Algemeen
- Minder algemeen
- Zeldzaam
- Zeer zeldzaam
- Verdwenen

Trend wordt weergegeven met:

- Toenemend
- Afnemend
- Gelijk
- Variabel
- Onbekend

Hierbij wordt uitgegaan van alle zoetwatervissoorten die inheems zijn voor de Nederlandse fauna. Voor zoetwatervissoorten die hier niet van origine voorkomen worden twee verschillende aanduidingen gehanteerd: 'ingeburgerd' wanneer een soort meer dan 100 jaar een zichzelf in stand houdende populatie heeft in Nederland, en 'exoot' als een soort zich recenter heeft gevestigd in Nederland.

De ecologische status van een vissoort wordt vervolgens vergeleken met de huidige wettelijke bescherming die elk van de vissoorten ondervindt.

3.2 Wetgeving

Hieronder staan de wetten beschreven die de beschermingsstatus bepalen van de vissoorten. Meer informatie over de wetten is te vinden onder: www.minlnv.nederlandsesoorten.nl

3.2.1. Vogel- en habitatrichtlijn (VHR)

De Habitatrichtlijn bevat Europese regels voor het behoud en herstel van de natuurlijke habitats (typen natuur) en de wilde dier- en plantensoorten die van Europees belang zijn. Nederland heeft deze richtlijn in de nationale regelgeving verwerkt door dier- en plantensoorten van Bijlage IV en V van de richtlijn te beschermen via de Flora- en Faunawet en door beschermde gebieden aan te wijzen voor soorten van Bijlage II van de richtlijn.

Bijlage II

Voor soorten van Bijlage II die geregeld in ons land voorkomen, moet Nederland beschermde gebieden aanwijzen. De Natuurbeschermingswet is van toepassing op deze gebieden. Sommige soorten zijn prioritair.

Bijlage IV

Nederland moet voor soorten en hun voortplantings- of rustplaatsen van bijlage IV, waarvoor ons land tot het natuurlijke verspreidingsgebied behoort, beschermingsmaatregelen nemen. Daartoe zijn alle soorten die na 1900 in het wild in Nederland zijn waargenomen, geselecteerd.

Bijlage V

Voor soorten van Bijlage V kunnen de lidstaten, indien nodig, maatregelen treffen om te zorgen dat het aan de natuur onttrekken en de exploitatie van deze soorten niet ten koste gaat van hun behoud.

3.2.2. Natuurbeschermingswet (NB-wet)

In de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de bepalingen van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming geïmplementeerd. Voor de soorten van bijlage I van de Vogelrichtlijn, geregeld voorkomende trekvogels zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn en soorten van bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) aangewezen. De Natuurbeschermingswet is van toepassing op deze gebieden. Sommige soorten zijn prioritair. Soorten die na 1900 in het wild in Nederland zijn waargenomen, zijn geselecteerd; een deel ervan staat niet op de Referentielijst.

3.2.3. Flora- en faunawet (F&F-wet)

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van soorten. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 van de 36.000 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. Daarnaast is een aantal uitheemse dier- en plantensoorten als beschermde soort aangewezen. De wet heeft betrekking op onder meer bestrijding van schade veroorzaakt door beschermde diersoorten, jacht, handel en bezit en overige menselijke activiteiten met een mogelijk schadelijk effect op beschermde soorten. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten (bijvoorbeeld het verstoren, beschadigen of vernielen van nesten, voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen) in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Tabel 2: beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12, of een ontheffing nodig is met lichte toets.

Voor reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen, op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen". Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de lichte toets. Deze toets houdt in dat werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen.

Tabel 3: beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12, of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets

Voor reguliere werkzaamheden geldt voor deze soorten een vrijstelling van het verbod om planten te plukken, dieren te doden, te verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen, op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode staat hoe bij werkzaamheden schade aan beschermde dieren en planten voorkomen wordt of tot een minimum beperkt. De gedragscode geeft invulling aan "zorgvuldig handelen". Bij een aanvraag voor een ontheffing voor deze soorten geldt de uitgebreide toets. Deze toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen, er geen alternatief is voor de activiteit of de locatie en dat de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen:

- 1) onderzoek en onderwijs
- 2) repopulatie en herintroductie
- 3) bescherming van flora en fauna
- 4) veiligheid van het luchtverkeer
- 5) volksgezondheid of openbare veiligheid
- 6) dwingende redenen van openbaar belang
- 7) voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- 8) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- 9) uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw

- 10) bestendig gebruik
11) uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of
ontwikkeling

Tabel 3_IV: beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4

Artikel 4 van de Flora- en faunawet geeft aan welke diersoorten beschermd zijn: alle van nature in Nederland voorkomende soorten vissen, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is. Als beschermde inheemse diersoort kunnen voorts bij algemene maatregel van bestuur worden aangewezen diersoorten die van nature in Nederland voorkomen en die:

- a. in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd;
- b. niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, doch ter bescherming waarvan maatregelen noodzakelijk zijn ter voorkoming van overmatige benutting;
- c. uit Nederland zijn verdwenen doch ten aanzien waarvan gereede kans op terugkeer bestaat of
- d. zodanige gelijkenis vertonen met soorten die zijn aangewezen op grond van het bepaalde in de onderdelen a, b of c, dat aanwijzing ervan noodzakelijk is ter bescherming van die soorten.

De aanwijzing van een diersoort als beschermde inheemse diersoort geschiedt in afwijking van het bepaalde in het tweede lid bij ministeriële regeling indien die aanwijzing noodzakelijk is ter uitvoering van internationale verplichtingen of bindende besluiten van organen van de Europese Unie of andere volkenrechtelijke organisaties.

3.2.4. Visserijwet

De Visserijwet stelt regels aan de zee-, kust- en binnenvisserij, mede vanwege de natuurbescherming. In artikel 1.2 van de Visserijwet staan vis-, schaaldier- of schelpdiersoorten, waarop de wet van toepassing is. De wet beschrijft verder minimummaten, gesloten tijden, welzijnsregels en andere maatregelen in het belang van de visserij.

3.2.5. Rode lijst

Een Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de minister van LNV. De soorten worden overgenomen op de doelsoortenlijst voor zover ze behoren tot soortgroepen waarvoor voldoende kennis voorhanden is voor toepassing in beleid, beheer, handhaving en gebiedsgerichte monitoring. De mate van bedreiging is verdeeld over de volgende categorieën: verdwenen uit Nederland, ernstig bedreigd, bedreigd, kwetsbaar, gevoelig.

3.2.6. OSPAR

De Initial OSPAR List of Threatened and/or Declining Species and Habitats is een in 2003 opgestelde lijst van mariene soorten uit het Noordoost-Atlantische gebied, waarvoor bescherming nodig is vanwege Annex V van de Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic (1992 OSPAR Convention).

3.2.7. IUCN

De 2004 IUCN Red List of Threatened Species is een Rode Lijst van soorten planten en dieren die op wereldschaal met uitsterven worden bedreigd. Een Rode Lijst geeft een overzicht van soorten die in aantal achteruitgaan, zeldzaam zijn, of verdwenen zijn. De lijst wordt samengesteld onder verantwoordelijkheid van de International Union for Conservation of Nature and Natural Resources en wordt jaarlijks voor een deel herzien.

3.3 Voorstellen tot wijziging van wettelijke status vanuit de visserijsector

3.3.1. Door Sportvisserij Nederland voorgestelde wijzigingen

- regenboogforel, bronforel, beekridder. Deze soorten zijn van oorsprong niet inheems en hebben dus geen aanvullende bescherming nodig;

- winde, baars, rietvoorn. Voor deze drie vissoorten is er geen biologische noodzaak (meer) voor een minimummaat.

- de gesloten tijd voor baars, snoek en snoekbaars gelijk te trekken: van 1 april tot aan de laatste zaterdag van mei.

- de gesloten tijd voor sneep, vlagzalm, serpeling, kwabaal, elft en fint vaststellen op de periode 1 januari tot en met 31 december (jaarrond). Voor al deze vissoorten geldt dat ze slechts in zeer kleine aantallen voorkomen in Nederland. Voor de elft en de kwabaal wordt gewerkt aan herintroductie, waarbij de elft een trekvis is die dus overal beschermd dient te worden, totdat over langere tijd een stabiele, grote populatie zich heeft ontwikkeld.

- zeebaars op te nemen in artikel 1 van het Reglement minimummaten en gesloten tijden 1985, dan wel in dit artikel opnemen dat "ook vis van soorten waarvoor op basis van het "Reglement zee- en kustvisserij 1977" een minimummaat is ingesteld onmiddellijk moet worden teruggezet". De minimummaten voor zeevissen gelden momenteel niet als zij gevangen worden in het binnenwater.

In de Flora- en Faunawet, artikel 4, lid 1, sub d staat dat: als beschermde inheemse diersoort wordt aangemerkt: alle van nature in Nederland voorkomende soorten vissen, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is. Deze artikelen brengen met zich mee dat een algemeen voorkomende inheemse vissoort zoals de gibel en ook inmiddels algemeen voorkomende exoten formeel nog steeds onder de Flora- en faunawet vallen.

Op grond van het voorgaande wordt voorgesteld in bijlage 1 van de Uitvoeringsregeling visserij de volgende diersoorten toe te voegen:

- gibel
- roofblei
- Europese meerval
- gevlekte Amerikaanse rivierkreeft
- rode Amerikaanse rivierkreeft
- geknobbeld Californische rivierkreeft

3.3.2. Door beroepsvisserij voorgestelde wijzigingen

Vanuit de beroepsvisserij sector is eerder verzocht tot een aanpassing van de wettelijke status voor rivierprik en meerval. Er wordt vanuit de beroepsvisserij voorgesteld om deze in de visserijwet op te nemen en een commerciële benutting toe te staan.

4. Status overzicht en bespreking per soort

4.1 Deelvragen 1 & 2: huidige wettelijke bescherming en toestand & trend

De huidige wettelijke bescherming waaronder de verschillende vissoorten vallen, en de toestand en trend van deze soorten staan in Tabel 1 voor vissoorten vallend onder de huidige Visserijwet en Tabel 2 voor vissoorten vallend onder de huidige Flora- en Faunawet.

4.3 Deelvraag 3: behoefte wettelijke bescherming

Er zijn een aantal vissoorten geselecteerd als discussiegevallen die eventueel voor een verandering in wettelijke bescherming in aanmerking komen, dan wel die door andere groeperingen (bijvoorbeeld de beroepsvisserij of sportvisserij sector) zijn voorgedragen voor verandering in wettelijke bescherming:

Tabel 3. Vissoorten die vallen onder de huidige visserijwet, waarvoor overplaatsing naar de Flora- en faunawet of een beschermingsregime binnen de visserijwet kan worden overwogen.

Tabel 4. Vissoorten die vallen onder de huidige Flora- en faunawet, waarvoor overplaatsing naar de visserijwet kan worden overwogen.

Vissoorten die vallen onder de huidige visserijwet (Tabel 5) of Flora- en Faunawet (Tabel 6), waarvoor verandering van wetgeving kan worden overwogen.

Vissoorten in het zoete water, die niet zijn opgenomen in de Flora- en Faunawet of de Visserijwet (Tabel 7).

Vissoorten die vallen onder de huidige Visserijwet (Tabel 8) of Flora- en Faunawet (Tabel 9), die onder deze wetten kunnen blijven vallen. En een vissoort die recentelijk door de wetenschap als nieuwe soort is erkend (Tabel 10)

De discussiegevallen zoals die uit deze tabellen naar voren komen worden hieronder per vissoort verder besproken.

4.4 Deelvraag 3: bespreking voor de geselecteerde discussiesoorten

Vissoorten die momenteel nog onder de Visserijwet vallen:

Atlantische zalm

De Atlantische zalm liet tot de begin jaren 2000 een stijgende populatietrend zien in de Rijntakken, maar nadien vlakke deze af (Wiegrinck et al. 2010). De huidige populaties zalm in de Rijn en Maas zijn nog niet in staat om zichzelf in stand te houden en bestaan bij de gratie van continue uitzettingen in de bovenlopen van beide riviersystemen (Jansen et al 2007). De optelsom van alle knelpunten die de Atlantische zalm die paait in de Rijn en Maas nog ondervindt tijdens het voltooiën van zijn levenscyclus is momenteel nog te groot om zichzelf in standhoudende populaties te vormen. Als zodanig kan worden gesteld dat het huidige beleid nog ontoereikend is om de populaties te herstellen. Hierbij moet worden aangemerkt dat slechts een deel van de knelpunten zich op Nederlands grondgebied voordoen. Zowel in de bovenlopen van de riveren als in de oceaanfase doen zich ook knelpunten voor die buiten het bereik van de Nederlandse wetgeving vallen (voor een uitgebreide discussie van de potentiële knelpunten zie Jansen et al 2008). Om de Atlantische zalm in de stroomgebieden van de Maas en Rijn te herstellen zal dus een integrale internationale aanpak nodig zijn.

Beekforel en zeeforel

Beekforel en zeeforel worden momenteel nog als twee ondersoorten behandeld in de wetgeving. Dit is een achterhaalde visie. Beekforel (*Salmo trutta morpha fario*) en zeeforel (*Salmo trutta morpha trutta*) zijn

verschijningsvormen van één en dezelfde soort. Elk individu uit een forelpopulatie kan zich afhankelijk van de lokale opgroeiomstandigheden ontwikkelen tot een beek- ofwel zeeforel. Omdat beide verschijningsvormen tot dezelfde soort en populaties behoren lijkt het voor de hand liggend om in de wettelijke bepalingen niet langer onderscheid te maken tussen verschijningsvormen en deze als één soort forel *Salmo trutta* te behandelen. De populatieontwikkeling zoals bepaald aan de hand van optrekkende zeeforellen verschilt per riviertak (Wiegerinck et al, 2010), maar er lijkt geen sprake van een toename in de Rijn en in de Maas eerder een afname. Als paaipopulatie komt forel alleen nog voor in enkele Limburgse beken.

Elft

Deze soort is uitgestorven als paaipopulatie in de Maas en Rijn in de eerst helft van de 20^e eeuw. Nadien is de soort zeer sporadisch aangetroffen en zijn er geen aanwijzingen dat er middels herkolonisatie een nieuwe populatie aan het vestigen is. Met ingang van 2008 is een herintroductieprogramma voor elft van start gegaan in de Duitse Rijn. Dit zal waarschijnlijk leiden tot een toename in het voorkomen in de Nederlandse delen van de rivieren. In hoeverre de huidige ecologische toestand van de Rijn geschikt is voor een herstel van deze populatie is momenteel nog niet te bepalen. Gezien de precare toestand waarin de soort zich bevindt in zijn gehele verspreidingsgebied, en de hoge graad van internationale bescherming, kan worden overwogen worden om de elft over te hevelen van de Visserijwet naar de Flora- en Faunawet, of anders een jaarrond gesloten periode in te stellen op basis van de visserijwet.

Fint

Als paaipopulatie is de fint in de jaren 70 verdwenen uit de Nederlandse rivieren. Er zijn enkele aanwijzingen van paai in de Merwede in de jaren 2000 en in sommige jaren in de Eemsmonding. In de kustzone wordt de fint nog wel vaak aangetroffen. Voor het herstel van de fint als paaipopulatie zou een hogere wettelijke bescherming, bijvoorbeeld middels de instelling van een jaarrond gesloten periode, overwogen kunnen worden.

Kwabaal

Deze soort was aan het begin van de 20^e eeuw talrijk aanwezig in zeer uiteenlopende wateren (Redeke, 1941). De soort is sterk in aantal achteruitgegaan en is momenteel zeldzaam. Dit zou aanleiding kunnen zijn om deze soort van de Visserijwet naar de Flora- en Faunawet over te hevelen, of een steviger beschermingsregime onder de visserijwet te geven. In hoeverre de knelpunten voor deze soort met wetgeving op te lossen zijn is echter de vraag. Klimaatverandering en dan met name de hogere wintertemperaturen van het water lijken één van de beperkende factoren waar deze soort onder lijdt (Bosveld, 2010).

Serpeling

Deze beekvis is in de afgelopen decennia sterk achteruitgegaan. Lokaal maakt deze soort een comeback, maar is de soort nog lang niet zo talrijk als in vroegere perioden. Dit zou aanleiding kunnen zijn om deze soort van de Visserijwet naar de Flora- en Faunawet over te hevelen, of anders een jaarrond gesloten periode in te stellen op basis van de visserijwet.

Vlagzalm

Deze soort kwam van oudsher uitsluitend voor in enkele beken in Limburg en wellicht de Achterhoek. Daar is deze soort inmiddels verdwenen. De huidige status van verdwenen vissoort zou aanleiding kunnen zijn om deze soort van de Visserijwet naar de Flora- en Faunawet over te hevelen, of anders een jaarrond gesloten periode in te stellen op basis van de visserijwet, om deze zo maximaal te kunnen beschermen in geval van eventuele toekomstige succesvolle herkolonisatie of herintroductie.

Zeeprík

De populatieomvang van deze soort is in de jaren 60-80 waarschijnlijk minder groot geweest dan momenteel. In de passieve monitoring is geen eenduidig beeld in de aantalsontwikkelingen sinds 1992. In het IJsselmeergebied en de Delta neemt deze toe, in het Benedenriviergebied en de Gelderse Poort blijft deze min of meer gelijk, en in de Maas neemt deze af (Wiegerinck et al. 2010). Het is onduidelijk in hoeverre de huidige bescherming onder de Visserijwet afdoende is voor een verder herstel van deze soort, of dat overheveling naar de Flora- en Faunawet te overwegen is.

Vissoorten die momenteel onder de Flora- en Faunawet vallen:

Kleine modderkruiper

De kleine modderkruiper is een soort die algemeen voorkomt en lokaal zelf talrijk in uiteenlopende wateren van bijvoorbeeld de Randmeren, sloten en beken. De soort is wijdverbreid en verre van bedreigd in zijn voorkomen. Het opnemen in de Flora- en Faunawet lijkt een erg zware en onnodige bescherming voor deze soort, die wellicht beter in de visserijwet opgenomen kan worden.

Meerval

De meerval is een inheemse vissoort die zich als een kleine relictpopulatie in en rond het Haarlemmermeer (momenteel bijvoorbeeld in de Westeinderplassen) heeft kunnen handhaven na de laatste ijstijd. Daarnaast heeft meerval van Oost-Europese afkomst een sterke opmars gemaakt na uitzettingen/ontsnappingen uit kwekerijen: eerst in het Maasstroomgebied en daarna ook in het Rijnstroomgebied. Genetisch onderzoek van de Radboud Universiteit Nijmegen heeft geen genetische verschillen aangetoond tussen meervallen uit het gebied rond de Westeinder Plassen en uit het rivierengebied (Rajagopal & van der Velde, ongepubliceerde resultaten uit 2005). Daarnaast zijn er anonieme meldingen van uitzettingen van meerval in het Haarlemeermeergebied (van Emmerik 2009). Hierdoor zijn er twee mogelijke verklaringen, er waren geen genetische verschillen de restpopulatie in de Haarlemmermeer en de meerval uit de rivieren, of deze is inmiddels teniet gedaan door vermenging door uitzetting. Welke van beide ook geldt, het lijkt momenteel niet nodig om meerval in het Haarlemmermeergebied apart te beschermen. De sterke opmars en aantalstoename van de meerval in Nederland geven aan dat er geen noodzaak is voor verdere bescherming en is het te overwegen om deze soort in de visserijwet op te nemen.

Rivierdonderpad en beekdonderpad

In Nederland heerste al langer het idee dat er sprake was van twee rivierdonderpadvormen; een vrij kwetsbare populatie die in beken voorkomt en een minder kwetsbare, weer toenemende populatie in de grote rivieren en meren. In 2005 wordt hiervoor een verklaring gevonden. Genetisch en taxonomisch onderzoek (Nolte et al. 2005; Freyhof et al. 2005) toont aan dat er in Nederland sprake is van twee afzonderlijke soorten: *Cottus perifretum* en *Cottus rhenanus*. *Cottus Gobio*, de rivierdonderpad die verondersteld werd in Nederland voor te komen, komt niet in Nederland voor (Dorenbosch et al. 2008). Wij stellen derhalve voor dat de wetgeving wordt aangepast en dat de twee soorten afzonderlijk in de wetgeving worden opgenomen (zie Tabel 4 en 10).

In 2007-2008 heeft RAVON samen met bureau Natuurbalans in opdracht van het ministerie van LNV de verspreiding van beide donderpadden onderzocht. Bij dit onderzoek is niet alleen naar de uiterlijke kenmerken gekeken, maar werd er ook een genetisch analyse uitgevoerd. De resultaten laten zien dat kernpopulaties van de **rivierdonderpad** *Cottus perifretum* aanwezig zijn langs de randmeren, op de Veluwe, in Noord-Brabant, langs de grote rivieren en in Overijssel. Ook in het IJsselmeer komt deze soort redelijk algemeen voor. Deze populaties staan er goed voor en behoeven geen aanvullende wettelijke bescherming. Deze soort zou eventueel in de Visserijwet opgenomen kunnen worden. Kottelat en Freyhof (2007) beschouwen deze soort als niet inheems voor Nederland en stellen dat deze soort zich pas relatief recent heeft gevestigd in de benedenstroomse delen van de Nederlandse rivieren.

De **beekdonderpad** *Cottus rhenanus* kent een zeer beperkte verspreiding in de bovenlopen van de Rijn en Maas en verdient als zodanig een hogere graad van wettelijke bescherming, waarbij het voor de hand ligt om deze soort op te nemen in de Flora- en faunawet.

Rivierprik

De rivierprik komt talrijker voor in de Nederlandse riviermondingen dan voorheen werd gedacht (Jansen et al 2007). De aantallen lijken met name na de jaren 70 en 80 te zijn toegenomen, al is de trendontwikkeling sinds 1992 in de passieve monitoring niet eenduidig (Wiegerinck et al. 2010). Dit komt deels omdat het trekseizoen (intrek voornamelijk gedurende November-Februari en in Maart-April nog bewegingen in de rivieren vlak voor het paaaien, Jang & Lucas 2005) van de volwassen rivierprik grotendeels buiten de bemonsteringsperiode (April-November) valt. Hierdoor is de trendontwikkeling in rivierprik niet goed te bepalen, want alleen gebaseerd op het begin van de migratie, waarbij het verschil van jaar op jaar waarschijnlijk groot is en een jaar met weinig optrek maar een vroeg begin een hoger aantal in de bemonstering geeft dan een jaar met veel optrek maar een laat begin. De huidige toestand van de populaties in de Nederlandse rivieren is hierdoor lastig te bepalen. Een andere

overweging bij het bepalen van de wettelijke status is de opgenomen status in de Habitatrichtlijn en de gestelde instandhoudingsdoelen per Natura 2000 gebied. Een laatste overweging is de verwarring die kan optreden tussen juveniele rivierprik en de veel meer bedreigde beekprik (zogenaamde ammocoeten, tot een lengte van 12-15 cm). De ammocoeten van de beekprik en rivierprik zijn uiterlijk niet van elkaar te onderscheiden. De Flora- en Faunawet noemt dit uitdrukkelijk als een potentiële reden waardoor een soort in deze wet zou kunnen worden opgenomen.

Om te kunnen bepalen of de huidige populaties rivierprik in aanmerking komen voor een eventuele bevissing zoals gewenst door de beroepsvisserijsector, zou het voor de hand liggen om eerst beter inzicht te willen hebben in de populatieontwikkeling van rivierprik en een inventarisatie uit te voeren van alle instandhoudingsdoelstellingen voor rivierprik in Natura 2000 gebieden (bijvoorbeeld in het stroomgebied van de Drentsche Aa geldt een instandhoudingsdoel van een toenemende populatie). Daarnaast zouden de overwegingen rond verwarring met de beekprik in overweging moeten worden genomen, al zal hier bij een eventuele bevissing op rivierprik geen aanleiding zijn voor verwarring, omdat het hier altijd om de volwassen stadia gaat en deze zijn voor beekprik (<18 cm) en rivierprik (30-45 cm) zeer verschillend.

Witvingrondel

De status voor deze soort is onzeker. Deze soort lijkt zeer sterk op de riviergrondel en kan in het verleden gemakkelijk onopgemerkt zijn gebleven. Kottelat en Freyhof (2007) stellen dat de soort inheems is in het Rijnstroomgebied. Ander bronnen beschouwen de soort als exoot. De soort lijkt momenteel veel voor te komen in het met name het rivierengebied (Spikmans et al 2010), kent relatief weinig bedreigingen (de waterkwaliteit is enorm verbeterd, er vindt geen visserij op plaats) en als zodanig lijkt een sterke wettelijke bescherming momenteel niet nodig.

4.5 Deelvraag 3: bespreking voor exotische vissoorten

Vissoorten die hier niet inheems voorkomen, maar zich als exoot hebben bevestigd zouden vanuit een ecologische context geen wettelijke bescherming hoeven te genieten. Immers, hoe minder er van deze soorten voorkomen hoe beter dit voor de ecosystemen is. Gerichte bevissing en benutting zonder schadelijke neveneffecten op andere inheemse vissoorten zou dan vanuit een ecologisch gezichtspunt zonder problemen kunnen plaatsvinden.

Momenteel staan er een aantal exoten in zowel de Visserijwet als in de Flora- en Faunawet. Vanuit ecologisch standpunt bekeken lijkt dit een overbodige en zelfs onwenselijke bescherming en deze vissoorten zouden van de lijsten van beide wetten afgevoerd kunnen worden. Dit geldt ook voor exotische kreeftachtigen inzake de Visserijwet. De huidige regelgeving is echter zo dat bij niet opname onder de visserijwet, een vissoort automatisch onder de werking van de FF-wet valt.

De scheidingslijn tussen exoten en inheems is niet altijd even scherp te trekken. Sommige soorten kunnen hun leefgebied door natuurlijke verspreiding verder uitbreiden. Andere soorten waren ook zonder de mens uiteindelijk wel in onze stroomgebieden terecht gekomen, maar zijn door de mens een handje geholpen dit veel eerder te doen. Een aantal soorten heeft zich al in een ver verleden als exoot gevestigd en deze worden momenteel als ingeburgerd beschouwd. Ecologisch gezien behoeven deze soorten geen wettelijke bescherming, maar om een goed beheer van deze populaties te faciliteren is het denkbaar dat de Visserijwet hiervoor wordt ingezet.

Voor een paar soorten is de huidige status onduidelijk of tweeslachtig, zoals boven aangegeven voor witvingrondel en meerval. Ook voor **houting** is discussie over de status. Deze soort is uit de Nederlandse rivieren verdwenen in de eerste helft van de 20^e eeuw, waarna deze zeer succesvol is geïntroduceerd in de jaren 90. De populatie houting neemt momenteel nog steeds toe. De houtingen voor de herintroductie waren afkomstig van de enige overgebleven populatie rond de Noordzee: die in het Deense riviertje de Vida. Freyhof & Schöter (2007) beschouwen op basis van morfologische kenmerken en historisch onderzoek aan museumexemplaren dat de Noordzeehouting is uitgestorven en dat de Deense populatie tot een andere soort behoort. Andere wetenschappers trekken deze conclusie in twijfel (Hansen et al. 2006, Hansen et al. 2008). Zolang er geen genetisch onderzoek hiernaar beschikbaar is, lijkt de beste optie om het zekere voor het onzekere te nemen en de huidige hoge beschermde status van de houting te handhaven.

5. Kwaliteitsborging

IMARES beschikt over een ISO 9001:2000 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem (certificaatnummer: 08602-2004-AQ-ROT-RvA). Dit certificaat is geldig tot 15 december 2012. De organisatie is gecertificeerd sinds 27 februari 2001. De certificering is uitgevoerd door DNV Certification B.V. Het laatste controlebezoek vond plaats op 22-24 april 2009. Daarnaast beschikt het chemisch laboratorium van de afdeling Milieu over een NEN-EN-ISO/IEC 17025:2005 accreditatie voor testlaboratoria met nummer L097. Deze accreditatie is geldig tot 27 maart 2013 en is voor het eerst verleend op 27 maart 1997; deze accreditatie is verleend door de Raad voor Accreditatie.

Referenties

- Bosveld, J., 2010. De zoetwater-erfenis van een mariene kabeljauwfamilie bedreigd: Verspreiding, achteruitgang en vooruitzichten voor het herstel van de kwabaal (*Lota lota*) in Nederland. Verslagen Milieukunde nr. 340. Radboud Universiteit Nijmegen & RAVON Nijmegen.
- Dorenbosch, M., N. van Kessel, F. Spikmans, J. Kranenbarg & B. Crombaghs, 2008. Voorkomen van rivier- en beekdonderpad in Nederland. Natuurbalans - Limes Divergens BV / RAVON, Nijmegen.
- Freyhof, J. & Schöter, C., 2005. The Houting *Coregonus oxyrinchus* (L.) (Salmiformes: Coregonidae), a globally extinct species from the North Sea basin. *Journal of Fish Biology*, 67: 713-729.
- Jang, M.H. & Lucas, M.C. 2005. Reproductive ecology of the river lamprey. *Journal of Fish Biology* 66(2): 499-512.
- Jansen, H.M., Winter, H.V., Tulp, I., Bult, T., Van Hal, R., Bosveld, J. & Vonk, R., 2008. Bijvangst van Salmoniden en overige trekvissen vanuit een populatieperspectief. Rapport C039/08, Wageningen IMARES Institute for Marine Resources & Ecosystem Studies, IJmuiden, 120 pages.
- Hansen, M.M., Nielsen, E.E. & Mensberg, K.L.D., 2006. Underwater but not out of sight: genetic monitoring of effective population size in the endangered North Sea Houting (*Coregonus oxyrinchus*). *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences*, 63 (4): 780-787.
- Hansen, M.M., Fraser D.J., Als, T.D. & Mensberg, K.L.D. 2008. Reproductive isolation, evolutionary distinctiveness and setting conservation priorities: The case of a European lake whitefish and the endangered North Sea houting (*Coregonus* spp.). *BMC Evolutionary Biology* 8: 137 doi 10.1186/1471-2148-8-137.
- Kottelat, M. & Freyhof, J., 2007. Handbook of European freshwater fishes. Kottelat, Cornol, Switzerland, and Freyhof, Berlin, Germany.
- Nolte, A. J. Freyhof, K. Stemshorn & D. Tautz, 2005. An invasive lineage of sculpins, *Cottus* sp. (Pisces, Teleostei) in the Rhine with new habitat adaptations has originated by hybridization between old phylogeographic groups. *Proceedings of the Royal Society London Ser. B*, 272: 2379-2387.
- Redeke, H.C., 1941. Fauna van Nederland X Pisces (Cyclostomi - Euichthyes) (T1 - T 11). A.W. Sijthoff's uitgeverijmaatschappij N.V., Leiden, The Netherlands, 331 pages.
- van Emmerik, W.A.M., 2009. Kennisdocument Europese meerval *Silurus glanis* (Linnaeus, 1758). Kennisdocument 29. Sportvisserij Nederland, Bilthoven.
- Wiegerinck, J.A.M., de Boois, I.J., van Keeken, O.A. & van Willigen, J.A., 2010. Jaarrapportage Passieve Vismonitoring Zoete Rijkswateren: fuik- en zalmsteekregistraties in 2009.

Verantwoording

Rapport C148/10
Projectnummer: 4308601010

Verantwoording

Dit rapport is met grote zorgvuldigheid tot stand gekomen. De wetenschappelijke kwaliteit is intern getoetst door een collega-onderzoeker en het betreffende afdelingshoofd van IMARES.

Akkoord: Dr. M. de Graaf
Onderzoeker

Handtekening:

Datum: 24 november 2010

Akkoord: Drs. J. Asjes
Afdelingshoofd Vis

Handtekening:

Datum: 24 november 2010

Aantal exemplaren: 25
Aantal pagina's: 23
Aantal tabellen: 10

Tabel 1A. Overzicht van de wettelijke bescherming van vissen in het zoete water die zijn opgenomen in de Visserijwet.

Nederlandse naam	Latijnse naam	Europees NL gebied		NL status	Nederland			NL
		VHR	NB	Rode lijst	Visserijwet	Visserijwet minimum lengte	Visserijwet gesloten tijd	Exoot
aal	Anguilla anguilla				X	28	1 september - 31 november	
alver	Alburnus alburnus				X			
amerikaanse hondvis	Umbra pygmaea				X			exoot
baars	Perca fluviatilis				X	22	1 april - 31 mei	
barbeel	Barbus barbus	V		bedreigd	X	30	1 april - 31 mei	
beekforel	Salmo trutta fario			verdwenen	X	25	1 oktober - 31 maart	
beekridder	Salvelinus alpinus				X	25	1 oktober - 31 maart	exoot
bermpje	Noemacheilus barbatulus				X			
blankvoorn	Rutilus rutilus				X			
bot	Platichthys flesus				X	20		
brasem	Abramis brama				X			
bronforel	Salvelinus fontinalis				X	25	1 oktober - 31 maart	exoot
driedoornige stekelbaars	Gasterosteus aculeatus				X			
elft	Alosa alosa	II/V	II	OSPAR	X			
fint	Alosa fallax	II/V	II	verdwenen	X			
giebel	Carassius gibelio				X			ingeburgerd
grote marene	Coregonus lavaretus	V			X			
karper	Cyprinus carpio				X			ingeburgerd
kleine marene	Coregonus albula				X			exoot
kolblei	Blicca bjoerkna				X			
kopvoorn	Leuciscus cephalus			kwetsbaar	X	30	1 april - 31 mei	
kroeskarper	Carassius carassius			kwetsbaar	X			
kwabaal	Lota lota			bedreigd	X			
pos	Gymnocephalus cernua				X			
regenboogforel	Oncorhynchus mykiss				X	25		exoot
riviergrondel	Gobio gobio				X			
roofblei	Aspius aspius	V			X			exoot
ruisvoorn	Scardinius erythrophthalmus				X	15		
serpeling	Leuciscus leuciscus			kwetsbaar	X	15	1 april - 31 mei	
sneep	Chondrostoma nasus			bedreigd	X	30	1 april - 31 mei	
snoek	Esox lucius				X	45	1 maart - 30 juni	
snoekbaars	Stizostedion lucioperca				X	42	1 april - 31 mei	ingeburgerd
spiering	Osmerus eperlanus				X			
tiendoornige stekelbaars	Pungitius pungitius				X			
vetje	Leucaspis delineatus			kwetsbaar	X			
vlagzalm	Thymallus thymallus			verdwenen	X	35	1 april - 31 mei	
winde	Leuciscus idus			gevoelig	X	30	1 april - 31 mei	
atlantische zalm	Salmo salar	II/V	II	OSPAR	X		1 januari - 31 december	
zeeforel	Salmo trutta trutta				X		1 januari - 31 december	
zeelt	Tinca tinca				X	25		
zeeprik	Petromyzon marinus	II	II	OSPAR	X			

Tabel 1B. Overzicht van toestand en trend van vissen in het zoete water die zijn opgenomen in de Visserijwet.

Nederlandse naam	Latijnse naam	Aanwezigheid	Voorkomen	Trend
aal	Anguilla anguilla	Zeer algemeen	Landelijk	Afnemend
alver	Alburnus alburnus	Algemeen	Rivieren	gelijk
amerikaanse hondvis	Umbra pygmaea	Zeldzaam	Beken	onbekend
baars	Perca fluviatilis	Zeer algemeen	Landelijk	variabel
barbeel	Barbus barbus	Minder algemeen	Rivieren	toenemend
beekforel	Salmo trutta m fario	Zeldzaam	Beken/Veerse Meer	onbekend
beekrider	Salvelinus alpinus	Zeldzaam	Beken/uitzet	onbekend
bermpje	Noemacheilus barbatulus	Minder algemeen	Beken	onbekend
blankvoorn	Rutilus rutilus	Zeer algemeen	Landelijk	gelijk
bot	Platichthys flesus	Algemeen	Brak water	onbekend
brasem	Abramis brama	Zeer algemeen	Landelijk	afnemend
bronforel	Salvelinus fontinalis	Zeldzaam	Rivieren	onbekend
driedoornige stekelbaars	Gasterosteus aculeatus	Zeer algemeen	Landelijk	toenemend
elft	Alosa alosa	Verdwenen	Rivieren	herintroductie
fint	Alosa fallax	Zeldzaam	Rivieren	onbekend
giebel	Carassius gibelio	Zeldzaam	Landelijk	onbekend
grote marene	Coregonus lavaretus	Zeldzaam	Rivieren	onbekend
karper	Cyprinus carpio	Zeer algemeen	Landelijk	variabel
kleine marene	Coregonus albula	Verdwenen	Rivieren	onbekend
kolblei	Blicca bjoerkna	Zeer algemeen	Landelijk	variabel
kopvoorn	Leuciscus cephalus	Minder algemeen	Maas/rivieren	toenemend
kroeskarper	Carassius carassius	Minder algemeen	Stilstaand water	onbekend
kwabaal	Lota lota	Zeldzaam	Plassen/rivieren	onbekend
pos	Gymnocephalus cernua	Zeer algemeen	Landelijk	gelijk
regenboogforel	Oncorhynchus mykiss	Minder algemeen	Meren (uitzetting)	onbekend
rievergrondel	Gobio gobio	Algemeen	Landelijk	variabel
roofblei	Aspius aspius	Algemeen	Rivieren	toenemend
ruisvoorn	Scardinius erythrophthalmus	Algemeen	Stilstaand water	variabel
serpeling	Leuciscus leuciscus	Minder algemeen	Beken	gelijk
sneep	Chondrostoma nasus	Zeldzaam	Maas/rivieren	onbekend
snoek	Esox lucius	Zeer algemeen	Landelijk	Toenemend
snoekbaars	Stizostedion lucioperca	Zeer algemeen	Landelijk	variabel
spiering	Osmerus eperlanus	Algemeen	Ijsselmeer	Afnemend
tiendoornige stekelbaars	Pungitius pungitius	Algemeen	Stilstaand water	variabel
vetje	Leucaspis delineatus	Minder algemeen	Landelijk	onbekend
vlagzalm	Thymallus thymallus	Zeldzaam	Beken	onbekend
winde	Leuciscus idus	Algemeen	Ijsselmeer/rivieren	toenemend
atlantische zalm	Salmo salar	Zeldzaam	Rivieren	gelijk
zeeforel	Salmo trutta trutta	Minder algemeen	Rivieren	gelijk
zeelt	Tinca tinca	Algemeen	Stilstaand water	variabel
zeeprik	Petromyzon marinus	Minder algemeen	Rivieren	onbekend

Tabel 2. Overzicht van toestand en trend van vissen in het zoete water die zijn opgenomen in de Flora- en Faunawet.

Nederlandse naam	Latijnse naam	VHR	NB	F&F	Rode lijst	Exoot	Aanwezigheid	Voorkomen	Trend
kleine modderkruiper	Cobitis taenia	II	II	2			Algemeen	Algemeen	variabel
marm grondel	Proterorhinus marmoratus			2		exoot	Zeldzaam	Rivieren	onbekend
meerval	Silurus glanis			2			Minder algemeen	Rivieren	Toenemend
rivierdonderpad	Cottus perifretum (Cottus gobio)	II	II	2			Algemeen	Landelijk	variabel
witvinggrondel	Romanogobio belingi			2		exoot?	Algemeen	Rivieren	Toenemend
beekprik	Lampetra planeri	II	II	3	bedreigd		Minder algemeen	Beken	onbekend
bittervoorn	Rhodeus sericeus amarus	II	II	3	kwetsbaar		Minder algemeen	Stilstaand water	onbekend
elrits	Phoxinus phoxinus			3	bedreigd		Zeldzaam	Beken	onbekend
gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus			3	gevoelig		Zeldzaam	Beken	onbekend
grote modderkruiper	Misgurnus fossilis	II	II	3	kwetsbaar		Minder algemeen	Stilstaand water	onbekend
rivierprik	Lampetra fluviatilis	II/V	II	3			Algemeen	Rivieren	onbekend
houting	Coregonus oxyrrhynchus	II/IV	II	3_IV	OSPAR		Minder algemeen	Rivieren/Ijsselmeer	Toenemend
atlantische steur	Acipenser sturio	II/IV	II	3_IV	verdwenen/ OSPAR		Verdwenen	Rivieren	NVT

Tabel 3. Vissoorten die vallen onder de huidige visserijwet, waarvoor overplaatsing naar de Flora- en faunawet of een beschermingsregime binnen de visserijwet kan worden overwogen.

Nederlandse naam	Latijnse naam	VHR	NB	F&F	Rode lijst	Visserijwet	Visserijwet minimum lengte	Visserijwet gesloten tijd	Exoot
atlantische zalm	Salmo salar	II/V	II		OSPAR	X		1 januari - 31 december	
beekforel	Salmo trutta fario				verdwenen	X	25	1 oktober - 31 maart	
elft	Alosa alosa	II/V	II		OSPAR	X			
fint	Alosa fallax	II/V	II		verdwenen	X			
kwabaal	Lota lota				bedreigd	X			
serpeling	Leuciscus leuciscus				kwetsbaar	X	15	1 april - 31 mei	
sneep	Chondrostoma nasus				bedreigd	X	30	1 april - 31 mei	
vlagzalm	Thymallus thymallus				verdwenen	X	35	1 april - 31 mei	
zeeforel	Salmo trutta trutta					X		1 januari - 31 december	
zeeprik	Petromyzon marinus	II	II		OSPAR	X			

Tabel 4. Vissoorten die vallen onder de huidige Flora- en faunawet, waarvoor overplaatsing naar de visserijwet kan worden overwogen.

Nederlandse naam	Latijnse naam	VHR	NB	F&F	Rode lijst	Visserijwet	Visserijwet minimum lengte	Visserijwet gesloten tijd	Exoot
kleine modderkruiper	Cobitis taenia	II	II	2					
meerval	Silurus glanis			2					
rivierdonderpad	Cottus perifretum (Cottus gobio)	II	II	2					
rivierprik	Lampetra fluviatilis	II/V	II	3					
witvingrondel	Romanogobio belingi			2					exoot?

Tabel 5. Exoten die vallen onder de huidige visserijwet, waarvoor verwijdering uit deze wet kan worden overwogen.

Nederlandse naam	Latijnse naam	VHR	NB	F&F	Rode lijst	Visserijwet	Visserijwet minimum lengte	Visserijwet gesloten tijd	Exoot
amerikaanse hondvis	Umbra pygmaea					X			exoot
beekridder	Salvelinus alpinus					X	25	1 oktober - 31 maart	exoot
bronforel	Salvelinus fontinalis					X	25	1 oktober - 31 maart	exoot
kleine marene	Coregonus albula					X			exoot
regenboogforel	Oncorhynchus mykiss					X	25		exoot
roofblei	Aspius aspius	V				X			exoot

Tabel 6. Exoten die vallen onder de huidige Flora- en faunawet, waarvoor verwijdering uit deze wet kan worden overwogen.

Nederlandse naam	Latijnse naam	VHR	NB	F&F	Rode lijst	Visserijwet	Visserijwet minimum lengte	Visserijwet gesloten tijd	Exoot
marmergrondel	Proterorhinus marmoratus			2					exoot

Tabel 7. exoten in het zoete water, die niet zijn opgenomen in de Flora- en Faunawet of de Visserijwet.

Nederlandse naam	Latijnse naam	Exoot	Aanwezigheid	Voorkomen	Trend
blauwband	Pseudorasbora parva	exoot	Zeldzaam	Rivieren	onbekend
blauwneus	Vimba vimba	exoot	Zeldzaam	Rivieren/beken	onbekend
bruine dwergmeerval	Ameiurus nebulosus	exoot	Zeldzaam	Stilstaand water	onbekend
donaubrasem	Abramis sapa	exoot	Zeldzaam	Rivieren	onbekend
graskarper	Ctenopharyngodon idella	exoot	Minder algemeen	Landelijk (uitzet)	verdwijnd
grootkopkarper	Aristichthys nobilis	exoot	Zeldzaam	Rivieren	onbekend
kessler's grondel	Neogobius kessleri	exoot	Minder algemeen	Rivieren	Toenemend
pontische stroomgrondel	Neogobius fluviatilis	exoot	Zeldzaam	Rivieren	onbekend
zilverkarper	Hypophthalmichthys molitrix	exoot	Zeldzaam	Rivieren	onbekend
zonnebaars	Lepomis gibbosus	exoot	Zeldzaam	Stilstaand water	onbekend
zwarte dwergmeerval	Ameiurus melas	exoot	Zeldzaam	Stilstaand water	onbekend
zwartbekgrondel	Neogobius melanostomus	exoot	Minder algemeen	Rivieren	Toenemend

Tabel 8. Vissoorten die vallen onder de huidige Visserijwet, die onder deze wet kunnen blijven vallen.

Nederlandse naam	Latijnse naam	VHR	NB	F&F	Rode lijst	Visserijwet	Visserijwet minimum lengte	Visserijwet gesloten tijd	Exoot
aal	Anguilla anguilla					X	28	1 september - 31 november	
karper	Cyprinus carpio					X			ingeburgerd
kroeskarper	Carassius carassius				kwetsbaar	X			
ruisvroom	Scardinius erythrophthalmus					X	15		
tiendoornige stekelbaars	Pungitus pungitus					X			
vetje	Leucaspius delineatus				kwetsbaar	X			
alver	Alburnus alburnus					X			
baars	Perca fluviatilis					X	22	1 april - 31 mei	
barbeel	Barbus barbus	V			bedreigd	X	30	1 april - 31 mei	
bermpje	Noemacheilus barbatulus					X			
blankvroom	Rutilus rutilus					X			
bot	Platichthys flesus					X	20		
brasem	Abramis brama					X			
driedoornige stekelbaars	Gasterosteus aculeatus					X			
giebel	Carassius gibelio					X			ingeburgerd
grote marene	Coregonus lavaretus	V				X			
kolblei	Blicca bjoerkna					X			
kopvoorn	Leuciscus cephalus				kwetsbaar	X	30	1 april - 31 mei	
pos	Gymnocephalus cernua					X			
riviergrondel	Gobio gobio					X			
snoek	Esox lucius					X	45	1 maart - 30 juni	
snoekbaars	Stizostedion lucioperca					X	42	1 april - 31 mei	ingeburgerd
spiering	Osmerus eperlanus					X			
winde	Leuciscus idus				gevoelig	X	30	1 april - 31 mei	
zeelt	Tinca tinca					X	25		

Tabel 9. Vissoorten die vallen onder de huidige Flora- en faunawet, die onder deze wet kunnen blijven vallen.

Nederlandse naam	Latijnse naam	VHR	NB	F&F	Rode lijst	Visserijwet	Visserijwet minimum lengte	Visserijwet gesloten tijd	Exoot
atlantische steur	Acipenser sturio	II/IV	II	3_IV	erdwenen/ OSPAR				
beekprik	Lampetra planeri	II	II	3	bedreigd				
bittervoorn	Rhodeus sericeus amarus	II	II	3	kwetsbaar				
elrits	Phoxinus phoxinus			3	bedreigd				
gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus			3	gevoelig				
grote modderkruiper	Misgurnus fossilis	II	II	3	kwetsbaar				
houting	Coregonus oxyrhynchus	II/IV	II	3_IV	OSPAR				

Tabel 10. Vissoorten die onlangs als aparte nieuwe soort zijn beschreven en waarvoor overwogen kan worden om deze in de Flora- en Faunawet op te nemen.

Nederlandse naam	Latijnse naam	Exoot	Aanwezigheid	Voorkomen	Trend
beekdonderpad	Cottus rhenanus		Zeldzaam	Beken	onbekend